

GUNNAR FRÖROTH
MATTIAS GANDSLANDT:

Borgerligheten mår bättre utan tokhögern

Fria Moderata Studentförbundet skrämmer bort presumtiva borgerliga väljare med sitt nyliberala testuggande. Det gör det lättare för vänstern att angripa de liberala idéerna.

Nu gäller det att inte moderaterna driver i väg högerut och därmed får ett krympande och osäkert folkparti att söka sig till den stora socialdemokratiska famnen.

Gunnar Fröroth är redaktör för Liberal Ungdom och Mattias Gandslandt ledamot av Liberala Ungdomsförbundets förbundsstyrelse.

Nyss återkomna från valet i USA kan vi konstatera att den amerikanska högern har stagnerat och sekteriserats. Vad som i början på 80-talet var en ideologiskt intressant politisk rörelse har nu genomgått sin seger och kris; kreativt politiskt tänkande har avlösts av nyliberal fundamentalism i ett läger, ärkereaktionär moralkonservatism i ett annat och idélös "neoconservatism" i ett tredje. (Tendensen uppmärksammades också i våras på SvD Brännpunkt av Janerik Larsson.)

Det Bill Clinton närstående Democratic Leadership Council och Progressive Policy Institute tillhör de mest intressanta liberala organen för närvarande i amerikansk politik. DLC/PPI bär med sig lärdomar av tidigare demokraters misstag, att en expanderande statsmakt inte är lösningen på allt, men också av de senaste årens konservativa styre: att grupper låsta i arbetslöshet och socialt förfall på sikt är ett hot mot den amerikanska drömmen. De tar vara på det som var gott med Reagan-åren och vrider demokraterna i en mer moderat riktning, samtidigt som de vågar formulera en ny politik för 90-talet där människans utveckling står i centrum — bättre möjligheter för låginkomstgrupper att läsa på universitet genom studielån, bättre koppling skola-näringsliv, aktivt stöd till FOU, och då inte bara till den militära grenen, och andra förslag med en stödjande men inte styrande stat.

Även om jämförelser mellan Amerika och Sverige ofta är vanskliga, så bär utvecklingen med sig lärdomar. Liberalismen har inte segrat i Sverige — än. Det finns praktiskt-politiskt oräkneliga dagverken att göra för att komma bort från

när på 60-årigt socialdemokratiskt styre och tänkande. Den svenska liberalismens och konservatismens utveckling de närmaste åren kan avgöra om vi ska kunna vinna stöd för att förnya Sverige långsiktigt eller inte.

Den svenska tokhögern

Den svenska tokhögern — främst representerad av libertarianerna inom Fria Moderata Studentförbundet, FMSF, och Frihetsfronten (utbrytare ur FMSF) håller på att göra borgerligheten en björntjänst. Liksom i Amerika ser vi hur det sena 80-talets framgångar för de liberala idéerna driver en del grupper ut på flanken, där de sitter och gapar tokigheter med publicitet som enda syfte. De håller på att göra vad kommunisterna gjorde för socialdemokraterna på 70- och 80-talet.

FMSFs nyliberala testuggande riskerar att alienera presumtiva borgerliga väljare. Ett bra exempel är deras sensationssökande utspel i narkotikadebatten där de av någon outgrundlig anledning importerat en ståndpunkt (legalisering av narkotika) som är väsensfrämmande i svenskt samhällsklimat, där narkotikan ändå är ett förhållandevis begränsat problem. I Sverige har vi kunnat behålla ett tabu kring narkotikan som gör att tämligen få prövar narkotika och därmed riskerar hamna i ett missbruk, säkerligen färre än vad som skulle bli fallet vid en legalisering. I narkotikadebatten går en djup klyfta i ideologisk uppfattning, där libertarianerna sätter den individuella friheten högst, men där vi liberaler kompletterar den med en autonomitanke. Friheten är inget värd för den individ som använder den för att förstöra sitt eget liv och byta ut sin frihet mot slaveri under en drog.

En annan vattendelare kan man hitta i synen på vad politiken är till för. I senaste numret av Svensk Linje förs ett resonemang om graderad rösträtt som går ut på att de rika borde få ett större inflytande på politiken eftersom de betalar mer i skatt. FMSF tycker att man kan dela upp riksdagen i två kamrar, och där den som avgör skatte- och utgiftsfrågor "skulle väljas på så sätt att varje väljare hade en röstandel proportionell mot hur mycket skatt

Libertarianerna riskerar att omöjliggöra kommande borgerliga regeringar om idéerna i allt för hög grad får genomslag i moderaterna.

han betalade". Om man, som FMSF, gör en public choice-analys av politiken skulle det leda till att politikerna, i syfte att maximera sina röster, vänder sig till de välbeställda i samhället i första hand.

En vanligare och mer sympatisk tanke är att politiken i första hand ska vara de sämst ställdas skydd och så långt möjligt ge dem en möjlighet att agera på marknaden. I FMSFs idévärld är marknadens fördelning den enda rättvisemätaren, och politisk akt bör tillkomma dem som lyckas i livet. Om man kombinerar det med deras motvilja mot "lika-start"-resonemang blir det uppenbart att de har ett försvar för privilegier som vi inte sett sedan stenåldershögern i början av seklet.

Liberalism och libertarianism

Det finns beröringspunkter mellan liberalismen och libertarianismen, men också grundläggande skillnader. Den gemen-

samma utgångspunkten är den enskilda människan som kan och bör ta personligt ansvar. Både liberaler och libertarianer betonar att frihet är frihet från tvång, det som av Isaiah Berlin kallats negativ frihet. Precis som Berlin påpekar är "den blotta oförmågan att uppnå ett mål inte detsamma som brist på politisk frihet".

Vi tycker, även om vi inte uppskattar allt vad moderaterna står för, att det mest fruktbara samarbetet för folkpartiet i första hand är med moderaterna.

Sedan utkristalliserar sig dock en viktig skillnad. Som liberaler legitimerar vi politiska ingripanden med att samhället alltid ska betraktas ur de sämst ställdas perspektiv, med mål att undanröja onödigt lidande. För libertarianerna är den lilla världen, familj och bekantskapskrets, inte bara det naturliga utan också det enda nätverket för omsorg. Att tvång och förtryck kan förekomma också i det lilla sociala sammanhanget är av underordnad betydelse för libertarianer.

FMSF strävar efter en minimal och värderingsfri stat, och funderar inte närmare på om det kan finnas en risk att de därmed undergräver det öppna samhället. Vi liberaler anser att staten har en uppgift

att ständigt söka stärka sin demokratiska grund genom att bekämpa rasism, garantera att alla barn kan få en bra utbildning och i vissa fall gripa in och skydda sina medborgare även genom sociala åtgärder — som t ex att ibland skilja barn från sina föräldrar. För libertarianerna är icke-ingripande högsta norm.

På många områden går det en avgrundsdjup klyfta mellan liberaler och libertarianer. Vi som tror på en reformistisk liberalism, som genom målmedvetet arbete söker öka de enskildas frihet utan att bortse från det sociala sammanhang som vi trots allt lever i, vi känner oss lätt oroade av libertarianernas rubrikfriande. De gör det lättare för vänstern att angripa de liberala idéerna. De riskerar också att omöjliggöra kommande borgerliga regeringar om idéerna i allt för hög grad får genomslag i moderaterna.

Det svenska politiska landskapet stöps nu om vid varje riksdagsval, och kommer säkert fortsätta göra så tills de nu famlande ideologierna hittar sina nya positioner och motsättningar. Vi tycker, även om vi inte uppskattar allt vad moderaterna står för, att det mest fruktbara samarbetet för folkpartiet i första hand är med moderaterna. När nu socialdemokraterna kommer och bjuder ut sig (se Ingvar Carlssons artikel i tidningen NU nr 45/92) gäller det att inte moderaterna driver i väg högerut och därmed får ett krympande och osäkert folkparti att söka sig till den stora socialdemokratiska famnen.